

Sygn. akt III AUa 1538/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSA Antonina Grymel SSA Ewa Piotrowska
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2013r. w Katowicach

sprawy z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

o ponowne ustalenie uprawnień do emerytury ubezpieczonego A. S.

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie

z dnia 22 maja 2012r. sygn. akt IV U 144/12

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. na rzecz ubezpieczonego A. S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA E.Piotrowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1538/12

UZASADNIENIE

W dniu 27 stycznia 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w C. złożył w trybie art. 114 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wniosek

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 14 września 2011r., sygn. akt IVU 173/11, wskazując, iż ujawniono okoliczności, z których wynika, iż ubezpieczony A. S. nie ma prawa do przyznanego świadczenia.

W związku z powyższym organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ubezpieczonego.

W uzasadnieniu wniosku organ rentowy podniósł, iż w toku postępowania przed organem rentowym, po uprawomocnieniu się wyroku ustalono,

iż z uwzględnionego do pracy w warunkach szczególnych przez sąd okresu od 17 listopada 1986r. do 7 kwietnia 1995r. nie zostały wyłączone okresy przebywania przez ubezpieczonego na zasiłkach chorobowych, w łącznym wymiarze 7 miesięcy i 12 dni. Po wyłączeniu okresu tych zasiłków, ubezpieczony nie będzie się legitymował 15-letnim okresem pracy

w szczególnych warunkach. Zdaniem organu rentowego, w świetle art. 114 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 istnieją podstawy do wznowienia postępowania.

W odpowiedzi na wniosek ubezpieczony wnosząc o jego oddalenie

i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości, podniósł, iż przedstawione okoliczności nie mogą uzasadniać wniosku, albowiem były one znane organowi rentowemu w toku poprzedniego postępowania sądowego i były przedstawione przez ten organ sądowi. Odwołujący powołał się dodatkowo na orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego na tle art. 114 ust. 1a ustawy.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 22 maja 2012r., sygn. IV U 144/12 oddalił wniosek oraz zasądził na rzecz ubezpieczonego koszty zastępstwa procesowego.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że decyzją z dnia 21 stycznia 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu A. S. przyznania emerytury, uznając, iż na dzień 1.01.1999r. staż ubezpieczeniowy został wykazany w wymiarze 26 lat, 9 miesięcy i 24 dni, w tym okresów składkowych 26 lat, 2 miesiące i 5 dni, a okresów nieskładkowych 7 miesięcy i 19 dni. Uznano ubezpieczonemu okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 6 lat, 11 miesięcy i 3 dni.

Nie zaliczono do szczególnego stażu ubezpieczeniowego okresu zatrudnienia od 17 listopada 1986r. do 7 kwietnia 1995r. na stanowiskach betoniarza, palacza - betoniarza, palacza, palacza kotłowego oraz palacza CO.

Dalej Sąd ten ustalił, że wyrokiem z dnia 14 września 2011r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie,

sygn. akt IVU 173/11, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1.12.2010r. Sąd Okręgowy ustalił iż urodzony (...) A. S., w dniu 1 grudnia 2010 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca wykazał staż emerytalny w wymiarze 26 lat, 2 miesięcy i 5 dni okresów składkowych oraz

7 miesięcy i 19 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu okresy pracy w warunkach szczególnych w łącznym wymiarze 6 lat, 11 miesięcy i 3 dni.

Po przeprowadzonym postępowaniu dowodowym, Sąd Okręgowy uznał ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia

w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w C.

od 17 listopada 1986r. do 7 kwietnia 1995r. na stanowiskach: betoniarza

w okresie od 17 listopada 1986r. do 31 października 1987r. oraz palacza pieców do wypalania i palacza suszarń w okresie od 1 listopada 1987r. do 7 kwietnia 1995r.

Badania uprawnień ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, Sąd Okręgowy dokonał na podstawie art. 184 i art. 32 ust.1

i ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. z 2009r. Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Sąd ten odwołał się też do uchwały składu

7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002r. III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243).

Sąd Okręgowy uznał, iż na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony wykazał wymagany okres zatrudnienia, w tym okres 15 lat pracy w warunkach szczególnych, albowiem w oparciu o przedstawiony materiał dowodowy istniały podstawy do uznania, iż ubezpieczony wykazał, że w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w C., poza okresem zatrudnienia na stanowisku betoniarza, wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu prace palaczy pieców do wypalania i palaczy suszarń oraz prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów przemysłowych lub wodnych typu przemysłowego (tj. prace wymienione w wykazie A, dział V, poz. 18 i dział XIV, poz. 1) i dlatego zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak

w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

W przedstawionych okolicznościach faktycznych sprawy, Sąd Okręgowy uznał wniosek organu rentowego za nieuzasadniony. Sąd pierwszej instancji, wskazując na uregulowanie art. 114 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS stwierdził, że podstawą wniosku organu rentowego mogą być tylko nowe (tj. nieznanie organowi rentowemu) dowody lub ujawnione okoliczności (wcześniej nieujawnione przed organem rentowym), o których mowa w art. 114 ust. 1 ustawy.

Wspierając się orzecznictwem Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy zauważył, iż wznowienie postępowania jest uzasadnione jedynie wtedy gdy dowody lub ujawnione okoliczności nie były znane organowi rentowemu.

Ponadto; okoliczności i dowody wskazane w art. 114 ust. 1 ustawy, uzasadniają ponowne ustalenie prawa do świadczenia, o ile nie stanowią elementu stanu faktycznego sprawy. Jeśli kształtują one faktyczną podstawę wyroku, to oznacza, że zostały przez sąd ocenione - w odniesieniu do dowodów na podstawie art. 233 k.p.c., a w odniesieniu do ustalonych okoliczności faktycznych - przez pryzmat przepisów prawa materialnego. Błędne zaś zastosowanie przepisów prawa materialnego przez sąd do ustalonego stanu faktycznego (błąd w subsumcji) nie może stanowić podstawy do ponownego ustalenia prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ustawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie nie wystąpiły żadne nowe dowody ani nie ujawniono żadnych nowych okoliczności.

Fakt przebywania przez ubezpieczonego na zasiłkach chorobowych w spornym okresie pracy w warunkach szczególnych był znany organowi rentowemu,

co wynika zarówno z wyliczenia stażu składkowego i nieskładkowego oraz treści samej decyzji. Fakt ten był znany Sądowi I instancji, co wynika z ustaleń faktycznych. Nadto Sąd zwrócił również uwagę, iż sąd ten nie powołał jako podstawy orzeczenia art. 32 ust. 1a ustawy. Wynika to z tego, iż w przypadku ubezpieczonego, który warunki w zakresie stażu pracy w warunkach szczególnych ma spełnić na dzień 1 stycznia 1999r., art. 32 ust. 1a nie ma zastosowania.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r., I UK 12/11, wskazano w tezie drugiej, iż wykazanie w dniu

1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy, okresu wykonywania pracy

w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłającej w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999r.).

Sąd Okręgowy podniósł, iż jeśli organ rentowy nie zgadzał się z oceną prawną przyjętą przez Sąd Okręgowy, winien był złożyć apelację.

Tryb przewidziany w art. 114 ustawy nie służy naprawianiu błędów strony, która nie skorzysta ze środków zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił wniosek w oparciu o powołane przepisy.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości, zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 114 ust. 1 w związku z ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), poprzez niewłaściwe zastosowanie i stwierdzenie, że w sprawie nie wystąpiły żadne nowe dowody ani nie ujawniono żadnych okoliczności.

Wskazując na powyższą podstawę apelacji, skarżący organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 14 września 2011r.

W uzasadnieniu środka odwoławczego podniesiono, iż przedmiotem sporu był okres zatrudnienia ubezpieczonego od 17 listopada 1986r.

do 7 kwietnia 1995r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w C., którego jako okresu pracy w warunkach szczególnych, nie uznał organ rentowy, a którego uznanie przez Sąd Okręgowy w Częstochowie, spowodowało przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury od 1 grudnia 2010r. wyrokiem z dnia 14 września 2011r.

W takcie postępowania przed organem rentowym, mającego na celu wykonanie wyroku, ustalono, że z uwzględnionego przez Sąd okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach od 17 listopada 1986r. do 7 kwietnia 1995r., nie zostały wyłączone okresy przebywania na zasiłkach chorobowych w łącznym wymiarze 7 miesięcy i 12 dni. Ich wyłączenie powoduje, iż pozostaje 14 lat, 8 miesięcy i 14 dni okresu pracy w warunkach szczególnych, zgodnie z art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Skarżący organ rentowy stwierdził, iż we wskazanym stanie faktycznym i prawnym, stało się oczywistym, że po wydaniu prawomocnego wyroku „z dnia 12 kwietnia 2011r.”, ujawniono okoliczność, tj. brak 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, która powoduje, że ubezpieczony nie miał prawa do tego świadczenia. Dlatego też mając na uwadze, że w sprawie wystąpiły przesłanki do wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego „z dnia 13 października 2011r.”, wymienione w art. 114 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy złożył taki wniosek.

Odwołując się do komentarza do art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS K.Antonowa (ABC 2009) oraz poglądów judykatury, apelujący nie zgodził się z oceną, iż w sprawie nie zostały ujawnione okoliczności, istniejące przed wydaniem decyzji rentowej. Organ rentowy wskazał, iż aprobejuje pogląd, że "ujawnione okoliczności" to określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie uprawnień ubezpieczeniowych (tj. przesłanki nabycia prawa do świadczeń) oraz uchybienia normom prawa materialnego lub/i procesowego wpływające na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego”.

Skarżący organ rentowy podkreślił także, iż z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 września 2011 r., ustalenie przebywania ubezpieczonego na zasiłkach chorobowych w spornym okresie w ogóle nie było przedmiotem rozważań Sądu. Okoliczność ta nie była również przedmiotem postępowania przed organem rentowym, tj. organ nie wskazał tego jako okoliczności spornej w zaskarżonej decyzji, ponieważ całego spornego okresu nie uwzględnił do pracy w warunkach szczególnych i odmówił ubezpieczonemu prawa do świadczenia.

W odpowiedzi na apelację, ubezpieczony zastąpiony przez profesjonalnego pełnomocnika, wnosząc o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, przedstawiał argumentację, wspierającą kwestionowane rozstrzygnięcie.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych podlega oddaleniu.

Wbrew zarzutom skarżącego organu rentowego, Sąd Okręgowy ferując zaskarżone orzeczenie nie naruszył prawa materialnego, prawidłowo uznając, iż nie zostały spełnione warunki do zastosowania art. 114 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm. – dalej zwanej ustawą). Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji wraz z jego trafną argumentacją, uznając za zbędne ponowne jej przywoływanie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24/776).

Powołany przepis art. 114 ust. 1 ustawy umożliwia ponowne ustalenie prawa do świadczeń, jeżeli po ich przyznaniu zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed ustaleniem prawa, które mają wpływ na prawo do świadczeń, a uzasadnieniem dla ponowienia postępowania jest niezgodność weryfikowanego rozstrzygnięcia z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego. Wedle ust. 2 pkt 2 tej normy, jeżeli prawa do świadczeń lub ich wysokość ustalono orzeczeniem organu odwoławczego, organ rentowy na podstawie dowodów lub okoliczności,

o których mowa w ust. 1, występuje do organu odwoławczego z wnioskiem o wznowienie postępowania przed tym organem, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo do świadczeń nie istnieje lub, że świadczenia przysługują w niższej wysokości (...).

Zagadnienie wykładni art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych było przedmiotem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia

5 czerwca 2003r., sygn. III UZP 5/03 (OSNP 2003, Nr 18, poz. 442).

W uzasadnieniu uchwały stwierdzono między innymi, że "ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości nie jest uzależnione od wykazania przez organ rentowy, że z okoliczności faktycznych lub dowodów podważających prawo do świadczenia lub jego wysokości nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu. Wiąże się to z charakterem uprawnień emerytalno-rentowych, które mogą być nabywane po spełnieniu warunków określonych przez prawo. Nie można powoływać się na prawo do świadczeń ustalonych błędną decyzją organu rentowego, a więc pomijając, że nie zostały spełnione warunki, od których uzależnione jest nabycie prawa". Sąd Najwyższy zważył, że ujawnienie okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, które istniały przed wydaniem decyzji przyznającej świadczenia, uprawnia

do wszczęcia postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. Nie muszą to być okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenia lub organ rentowy nie mogły powołać się w poprzednim postępowaniu, lecz takie, które powinny być znane przy dołożeniu minimum staranności, ale na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu, a powodujące pominięcie ustalenia istnienia jednego z warunków uprawniających

do świadczeń (vide: także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 stycznia 2001r., sygn. II UKN 182/00, OSNAPUS 2002 Nr 17, poz. 419 i z dnia 28 stycznia 2004r., sygn. II UK 228/03, OSNP 2004 nr 19, poz. 341, z dnia 23 listopada 2004r. sygn. akt I UK 15/04, OSNP 2005 r. Nr 11, poz. 161 oraz J.Kuźniar – Ponowne ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, PiZS 2004

Nr 6, str. 26).

Zatem należy uznać, iż przesłanki ponownego rozpoznania sprawy zachodzą w każdym wypadku ujawnienia okoliczności wskazujących na nieistnienie prawa do świadczeń i że nie chodzi o nowe, wcześniej nieznanne okoliczności, gdyż takiej przesłanki ponownego ustalenia prawa, art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach nie przewiduje. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wszczęcie postępowania w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń, o którym mowa w art. 114 ust. 2

pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, następuje na podstawie przesłanek wymienionych w tym przepisie, a nie na podstawie okoliczności przewidzianych przez art. 403 § 2 k.p.c., wobec czego wystarczające jest przedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie takich okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, z których wynika, że prawo do świadczenia nie istnieje, niezależnie od tego, czy organ rentowy mógł się na nie powołać w poprzednim postępowaniu. Dopuszczalne jest więc ponowne ustalenie prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia emerytalnego na niekorzyść ubezpieczonego, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że ubezpieczony nie miał prawa do świadczenia ze względu na niespełnienie wymaganych do tego warunków (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006r., II UK 30/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 289, z dnia 26 maja 2010r. sygn. II UK 24/09, LEX nr 604227).

Uwzględniając prezentowane wyżej poglądy judykatury Sądu Najwyższego, należy stwierdzić, iż nie zostały spełnione – jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy – przesłanki, określone w art. 114 ust. 1 ustawy, a to nie wystąpiły nowe dowody, ani nie ujawniono okoliczności, nieznanych wcześniej organowi rentowemu. Sformułowanie zawarte w omawianej normie „ujawnione” okoliczności wskazuje, że przepisem tym objęte są tylko okoliczności nieznanne organowi rentowemu w chwili wydania decyzji.

Są to, jak już wyżej wskazano, zarówno okoliczności, na które strona ubiegająca się o świadczenie nie mogła powołać się w poprzednim postępowaniu, jak i te, które winny być znane organowi rentowemu, gdyby dołożył minimum staranności, a które w następstwie niedbalstwa, błędu czy przeoczenia nie zostały uwzględnione przy rozstrzygnięciu wniosku zainteresowanego.

Z kolei nowe dowody, o których mowa w tym przepisie, to dowody, które mogą stanowić podstawę do uznania, że dotychczas zebrane dowody są niewiarygodne.

Z powyższych uwag wynika, że nieprzedstawienie nowych dowodów lub nieujawnienie okoliczności, z których wynika, że prawo do świadczenia

nie istnieje, nie daje podstaw do "wznowienia postępowania" (ponownego ustalenia prawa do świadczeń) w trybie art. 114 ust. 1 ustawy. Bowiem wniosek o wznowienie postępowania w trybie art. 114 ustawy nie może służyć ominięciu przepisów dotyczących terminu i sposobu wniesienia środka odwoławczego przewidzianego w Kodeksie postępowania cywilnego i zakwestionowaniu prawomocnego orzeczenia sądowego, w każdym czasie, dogodnym dla strony zainteresowanej lub dla organu rentowego (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2003r., sygn. II UK 146/02 LEX nr 1232697). Zakwestionowanie podstawy faktycznej prawomocnego wyroku Sądu pierwszej instancji, który nie został zaskarżony apelacją, nie stanowi prawnej podstawy wznowienia postępowania w trybie art. 114 ust. 1 w związku z ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2003r., sygn. II UK 146/02, OSNP-wkł. 2003/17/10).

Apelujący organ rentowy na rozprawie apelacyjnej powoływał się na ujawnienie nowych okoliczności, warunkujących ustalenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a to fakt korzystania przez wnioskodawcę z zasiłków chorobowych w okresie objętym sporem tj. w okresie od 17.11.1986r. do 7.04.1995r. przez łączny okres 7 miesięcy i 19 dni. Okoliczność ta była znana organowi rentowemu w dacie wydania zaskarżonej decyzji z dnia 21 stycznia 2011r.,

w uzasadnieniu której wskazano na uznany - w ogólnym stażu ubezpieczeniowym - właśnie ten okres nieskładkowy. Okoliczność powyższą - co trafnie podkreślił Sąd Okręgowy - miał na względzie także Sąd Okręgowy, ustalający w postępowaniu sygn. IV U 173/11 na dzień 1 stycznia 1999r. prawidłowo wymiar pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach.

Nie ma racji skarżący – wywodząc z faktu braku w pisemnych motywach rozstrzygnięcia w sprawie sygn. IV U 173/11, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 14 września 2011 r., rozważań w przedmiocie przebywania ubezpieczonego w spornym okresie na zasiłkach chorobowych – że kwestia ta w ogóle nie została objęta oceną Sądu orzekającego. Gdyby Sąd Okręgowy uznał, że przebyte do dnia 31 grudnia 1998r. podlegają wyłączeniu ze stażu okresów pracy świadczonej

w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wówczas odzwierciedleniem stanowiska Sądu byłoby ustalenie, że ubezpieczony nie legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy kwalifikowanej ze względu na jej charakter, co w efekcie skutkowałooby stwierdzeniem braku uprawnień do dochodzonego przez wnioskodawcę świadczenia emerytalnego.

Słusznym było uwzględnienie w wymiarze okresów pracy w szczególnych warunkach, okresu pobierania zasiłków chorobowych bowiem - jak już podniesiono - ustalenie uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach podlegało ocenie na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 i ust. 4 ustawy.

Przepis art. 184 ustawy w sposób odrębny i szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy – 1 stycznia 1999r., legitymowali się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury

w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy, gwarantując im prawo do nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Dodatkowo prawo do świadczenia obwarowano nieprzystąpieniem do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązaniem stosunku pracy. Intencją ustawodawcy było zapewnienie nabycia uprawnień emerytalnych dla tej kategorii ubezpieczonych, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniali wymagane warunki stażu, w tym stażu pracy w szczególnych warunkach,

za wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy.

Sytuacja ubezpieczonych, wskazanych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe, realizowane po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Rację tego uregulowania dostrzegł Sąd Najwyższy (m.in. w uchwale

z dnia 8 lutego 2007r. sygn. akt II UZP 14/-6, OSNP 2007 Nr 13-14, poz. 199,

w wyroku z dnia 18 lipca 2007r., sygn. akt I UK 62/07, OSNP 2008 Nr 17-18, poz. 269) uznając, że art. 184 ustawy stanowi samoistną podstawę nabycia prawa do emerytury w oderwaniu od chwili osiągnięcia wieku emerytalnego, stwierdził, że ta norma prawna ma zastosowanie wobec ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999r. osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego, co oznacza, że ci ubezpieczeni mogą realizować prawo do emerytury na „starych” zasadach, po osiągnięciu (nawet po dniu 31.12.2007r.) wieku emerytalnego (tak w wyroku z dnia 8 lutego 2007r.).

Z kolei art. 32 ustawy ma zastosowanie w stosunku do tych ubezpieczonych, którzy choćby jeden z tych okresów osiągnęli po dniu 1 stycznia 1999r. a przed dniem 31 grudnia 2008r. Przyjęte w art. 32 ust. 1a różnicowanie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nawiązuje do daty wejścia

w życie ustawy z dnia 17 października 1991r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U.

Nr 107, poz. 450 ze zm.), w której poprzednia definicja okresu pracy

w szczególnych warunkach pozostała niezmieniona. Bowiem okres tej pracy obejmował okresy składkowe i nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę (vide: pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r. sygn. akt III UZP 10/03, OSNP 2004 Nr 5, poz. 87 – okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy, przypadające po dniu 14 listopada 1991r., wlicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Podobne stanowisko zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia

18 maja 2012r. sygn. III UK 99/11 i jego uzasadnieniu (LEX nr 1227193) wskazując w tezie 2 orzeczenia, iż osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 stycznia 2004r. Sytuacja osób wymienionych

w art. 184 ustawy, opisywana jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe.

Także w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 maja 2005r., sygn. II UK 219/04 (OSNP 2005 Nr 22, poz. 361) Sąd Najwyższy stwierdził, iż „przepis § 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaga, aby praca w tym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie chodzi tu oczywiście o stale i nieprzerwane wykonywanie określonych w umowie o pracę czynności, gdyż jest to niesprawdzalne. Dla spełnienia wymaganego warunku wystarczające jest powierzenie pracownikowi w umowie o pracę obowiązków wykonywania stałej pracy uznawanej za pracę w szczególnym charakterze i wykonywanie tej pracy przez pracownika.

Wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze są również przerwy w pracy spowodowane różnymi przyczynami, czy to leżącymi po stronie pracodawcy, czy wynikającymi z przepisów (urlop wypoczynkowy, niezdolność do pracy z powodu choroby), za które pracownikowi wypłacono wynagrodzenie. Wykonywanie pracy w rozumieniu omawianego przepisu należy rozumieć jako wykonywanie umowy o pracę, a w treści tego pojęcia mieszczą się także usprawiedliwione nieobecności w pracy. Ustawa o rewaloryzacji emerytur i rent wprowadziła jedynie zmiany w definicji pojęcia okresu zatrudnienia, natomiast definicja pojęcia okresu pracy w szczególnym charakterze obowiązywała nadal po wejściu w życie tej ustawy. Okres pracy w rozumieniu tej definicji obejmował zarówno okresy składkowe jak i okresy nieskładkowe, jeżeli te ostatnie mieściły się w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę”.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny, uznając zaskarżone rozstrzygnięcie za prawidłowe, po myśli art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz.1348 ze zm.).

/-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA E.Piotrowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek